

พระครูนวกกรรมโกวิท (นาค ภูริปัญญา)

(พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๒๕)

ชาติภูมิ

พระครูนวกกรรมโกวิท (นาค ภูริปัญญา) ซึ่งบางครั้งบรรดาศิษยานุศิษย์และผู้เคารพศรัทธา โดยทั่วไปเรียกขานนามว่า “หลวงปู่ นาค” นามเดิม นาค นามสกุล แก้วเลิศศรี เกิดวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๐ ตรงกับวันพฤหัสบดี ขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๙ ปีจอ ณ ตำบลเพี้ยไฟ อำเภอเพี้ยไฟ แขวงปากเซ เมือง นครจำปาศักดิ์ (ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปัจจุบัน) นามของบิดามารดาไม่สามารถสืบค้นได้

การศึกษาบรรพชาและอุปสมบท

พระครูนวกกรรมโกวิท ได้บรรพชาอุปสมบท เมื่ออายุ ๒๑ ปีในวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ ตรงกับวันจันทร์ขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๘ ปีมะเมีย ได้รับนามฉายาว่า “ภูริปัญญา” ซึ่งหมายถึงผู้มีปัญญาอัน เจริญ โดยมีพระครูสุตาทิคุณ วัดเพี้ยไฟ เป็นพระอุปัชฌาย์ พระชลาเป็น พระกรรมวาจาจารย์ และพระชา ออบ เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ต่อมาพระอุปัชฌาย์ได้นำมาฝากจำพรรษา ณ วัดมหานาราม (วัดป่าใหญ่) เพื่อศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม ปรากฏว่าสามารถสอบนักธรรมชั้นตรี โท และเอกได้ตามลำดับที่ นักเรียนประจำจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งตั้งอยู่ที่วัดสุปฏิหารามในขณะนั้น

พระธรรมเสนานี (กิ่ง มหปฺพล) เมื่อครั้งดำรงมณศักดิ์ที่พระรัตนเมธี เจ้าคณะจังหวัด อุบลราชธานี มีแนวคิดที่จะฝึกอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานแก่พระภิกษุสามเณร และพุทธศาสนิกชนทั่วไป จึง ได้จัดตั้งสำนักวิปัสสนากัมมัฏฐานขึ้นภายในวัดมณีวนาราม (วัดป่าน้อย) โดยสร้างกุฏิกัมมัฏฐานหลังเล็ก ๆ ขึ้น จำนวน ๑๐ หลัง ในพื้นที่ด้านตะวันตกเฉียงเหนือของวัด และได้อาราธนาพระธรรมธีรราชมหมุนี (โชดก ญาณสิทธิ์ ป.ธ.๙) อาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระจากวัดมหาธาตุ กรุงเทพมหานคร มาแนะนำ ฝึกอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานเป็นประจำ แต่เนื่องจากพระรัตนเมธี รับภาระธุระการคณะสงฆ์และพระศาสนา มาก จึงสนับสนุนและมอบหมายให้พระครูนวกกรรมโกวิท ดำเนินการฝึกอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานต่อไป โดยได้ส่ง “หลวงปู่ นาค” ไปศึกษาอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานเพิ่มเติม ที่สำนักวัดมหาธาตุ กรุงเทพมหานคร เป็นเวลา ๑ พรรษา หลังจากนั้นจึงเดินทางกลับมาจัดตั้งสำนักฝึกอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานที่วัดมหานา ราม และสนับสนุนให้วัดต่าง ๆ ในเขตปกครองจัดตั้งสำนักวิปัสสนากัมมัฏฐานขึ้นอีกหลายวัด

การที่หลวงปู่ นาคมีวัตรปฏิบัติที่เคร่งครัดและมีพลังจิตที่มีพละานุภาพมาก ก็เนื่องจากความสนใจ ใฝ่รู้ ศึกษาอบรมด้านวิปัสสนากัมมัฏฐานมาก่อน จนทำให้วัดมหานารามกลายเป็นวัดสายปฏิบัติหรือสาย วัดป่าที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานี สืบเนื่องจากชื่อเดิมว่า “วัดป่าหลวง” จนกลายเป็น “วัดป่า ใหญ่” หรือวัดมหานารามในปัจจุบัน

หน้าที่การงาน

ด้านการปกครอง

พ.ศ. ๒๔๖๘ เจ้าอาวาสวัดมหานาราม

พ.ศ. ๒๔๖๘ พระอุปัชฌาย์ในเขตปกครองสงฆ์เมืองอุบลราชธานี

พ.ศ. ๒๔๘๕ เจ้าคณะหมวดขามใหญ่

พ.ศ. ๒๕๒๑ เจ้าอาวาสวัดมทวนาราม (พระอารามหลวง)

ด้านการเผยแพร่

พ.ศ. ๒๕๙๕ ได้รับการอบรมและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเผยแผ่จังหวัดอุบลราชธานี ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนศิษยานุศิษย์ ทั้งภาคปริยัติธรรมและฝึกปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานที่อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

ด้านสาธารณูปการ

พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๒๘ หลวงปู่ภาคได้บอกบุญศรัทธาญาติโยม พุทธศาสนิกชนและศิษยานุศิษย์ ซึ่งมีความเลื่อมใสในพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลง ได้ร่วมกันเสียสละบริจาคทุนทรัพย์ ในการทำนุบำรุงซ่อมแซมวิหารพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลง เช่น ซ่อฟ้า ไบระกา หางหงส์ มุงหลังคาด้วยแผ่นกระดานไม้ เป็นต้น และก่อสร้างพระอุโบสถหลังใหม่ หอระฆัง ศาลานาบุญ กุฏินวัตรมโกวิท ธรรมสภาสถาน ดิโกศลวัฒน์ กุฏิที่พัก ผู้ปฏิบัติธรรม และหอระฆังทรงไทย รวมเป็นเงินทุนก่อสร้างจำนวนหลายล้านบาท

ปฏิบัติทางจริยวัตร

จากคำบอกเล่าของผู้อาวุโสหลายคน ที่อาศัยตั้งบ้านเรือนอยู่รอบวัดมทวนาราม ได้กล่าวถึงปฏิบัติทางจริยวัตรของหลวงปู่ภาค ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

- ๑) เป็นพระเถระสุปฏิปันโนที่สมควรได้รับการยกย่องเคารพบูชาสักการะกราบไหว้ได้อย่างสนิทใจเป็นอย่างสูงจากพระภิกษุสามเณรศิษยานุศิษย์ และพุทธศาสนิกชนที่ได้พบเห็นอย่างแท้จริง
- ๒) เป็นพระเถระที่ควรให้ความเคารพยำเกรง และยึดมั่นตามหลักธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด ให้ความสำคัญกับการลงท้าววัตร สวดมนต์ เข้า-เย็น มิได้ขาด และตั้งกฎกติกาเคร่งครัดกับพระภิกษุสามเณรและศิษย์วัด ต้องหมั่นท้าววัตรสวดมนต์ท่องบ่นเป็นประจำทั้ง เข้า-เย็น
- ๓) ตื่นจากการจำวัดตอนตี ๔ เป็นประจำ สิ่งที่ปฏิบัติก่อนลงท้าววัตรสวดมนต์ คือ การกวาดลานวัด ลานวิหาร ลานเจดีย์เป็นประจำ เพื่อเป็นอุบายวิธีสอนพระภิกษุ สามเณรในวัด มิให้เกียจร้านในการปฏิบัติกิจวัตรประจำของสงฆ์
- ๔) ไม่ชอบเทศน์สั่งสอน หรือขึ้นธรรมาสน์เทศน์เอง แต่มักจะมอบให้พระภิกษุสามเณรฝึกหัดเทศน์บนธรรมาสน์แทนอยู่เสมอ มีผู้เล่าว่าในขณะที่นั่งฟังเทศน์ แม้จะเป็นภิกษุหรือสามเณรขึ้นเทศน์ หลวงปู่ก็แสดงความเคารพในพระธรรมนั่งฟังด้วยการประณมมืออย่างมั่นคง มือจะไม่หย่อนหรือตกลงแม้แต่แต่น้อย หรือแสดงอาการเมื่อยล้าให้เห็นเลย จนกระทั่งเทศน์จบ
- ๕) สั่งสอนโดยไม่พูดอ้อมค้อม แบบพูดตรงไปตรงมา เช่น ถ้ามีพระ (บวชใหม่) เดินลงจากกุฏิเสียงดัง ก็จะดูว่า “พวกพ่อแม่ไม่สั่งสอน” แต่นั่นมา พระรูปนั้นก็จะไม่เดินเสียงดังอีก หลวงปู่จะสอนด้วยการทำตนเองให้เป็นแบบอย่างของลูกศิษย์ ผู้ที่ได้พบเห็นปฏิบัติทางจริยวัตรก็จะเกิดความศรัทธาเลื่อมใส และเกิดความเคารพเกรงใจ ตามหลักการที่ว่า “เมื่อผู้นำเคร่งครัดพระธรรมวินัย ลูกศิษย์พระเณรในวัดก็ปฏิบัติเคร่งครัดตามผู้นำด้วย”
- ๖) เน้นสอนการเดินจงกรม นั่งสมาธิเป็นประจำทุกวัน เนื่องจากในอดีต วัดมทวนาราม เป็นวัดป่าอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานสายวัดมหาธาตุ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นสาขาแห่งแรกในภาค

อีสาน และได้นำหลักสูตรการสอนวิชาอักษรธรรม มาเปิดสาขาที่จังหวัดอุบลราชธานี ปัจจุบันยังมีการเรียนการสอนวิชานี้อยู่อย่างต่อเนื่อง

ความสามารถพิเศษ

หลวงปู่ภาค นอกจากเป็นพระเถระผู้คงแก่เรียนและเคร่งครัดทั้งสายปรียัติและปฏิบัติแล้ว ความรู้ความสามารถพิเศษที่ได้รับการถ่ายทอดจากบูรพาจารย์ คือการอ่าน เขียนหนังสือผูก ไม่ว่าจะเป็นอักษรขอม อักษรไทยน้อย (ภาษาลาว) และอักษรธรรมได้อย่างแตกฉานเชี่ยวชาญ รวมทั้งการลงอักขระอาคมลงในตะกรุด แผ่นโลหะและผ้าประเจียด (ผ้ายันต์) ซึ่งลูกศิษย์ ต่างเล่าขานกันว่า มีความศักดิ์สิทธิ์และนำอศรรภัย ทั้งในด้านอยู่ยงคงกระพัน และเมตามหานิยม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของหลวงปู่ที่สำคัญ ก็คือ การสวดบทไชยน้อย - ไชยใหญ่ ซึ่งถือว่าเป็นคาถาสวดที่ทรงพลังและศักดิ์สิทธิ์ คณะสงฆ์วัดมหานารามใช้สวดเพิ่มเติมต่อบทสวดมนต์ในเจ็ดตำนานและสิบสองตำนานในการทำวัตรเป็นประจำ และในเวลาเจริญพุทธมนต์ในงานบุญกุศลต่าง ๆ เพราะเจ้าภาพมีความเชื่อว่า ก่อให้เกิดความเป็นสิริมงคล ชับไล่ผี เสนียดจัญไร โรคภัยทุกข์เข็ญได้อย่างนำอศรรภัย การสวดบทไชยน้อย - ไชยใหญ่ ยังคงได้รับการถ่ายทอดสืบสานจนถึงปัจจุบัน

สมณศักดิ์

- พ.ศ. ๒๔๙๐ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร ชั้นตรี ในราชทินนามที่ “พระครูนวกรรมโกวิท”
- พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้เลื่อนเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นโท ในราชทินนามเดิม
- พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้เลื่อนเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นพิเศษ ตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นตรีในพระราชทินนามเดิม

มรณภาพ

หลวงปู่ได้มรณภาพด้วยโรคชรา เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ ปี พรรษา ๖๘ พระครูนวกรรมโกวิท หรือหลวงปู่ภาค เป็นพระเถระสุปฏิปันโนที่มีปฏิปทาวัตรปฏิบัติที่เคร่งครัด นำเคารพเลื่อมใสของบรรดาศิษยานุศิษย์ พุทธศาสนิกชนชาวอุบลราชธานีและทั่วไปเป็นอย่างมาก แม้ว่าหลวงปู่จะมีเชื้อสายมาจากประเทศลาว แต่ตลอดชีวิตเพศบรรพชิตก็ได้รับการธุดะระพระพุทธศาสนาที่เมืองอุบลราชธานีโดยตลอด นับว่าหลวงปู่ภาคได้ทำคุณประโยชน์อย่างใหญ่หลวงแก่พระพุทธศาสนาและบ้านเมืองอย่างอเนกอนันต์ ทั้งทางคันถะธุระและวิปัสสนาธุระให้มั่นคงในเมืองอุบลราชธานี จึงสมควรได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น “ปราชญ์” อย่างแท้จริง

หนังสืออ้างอิง

ประวัติวัดมหานาราม (พระอารามหลวง) : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.